

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četrt leta Din 150, za pol leta Din 300, za leto Din 600 — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Naše slavje.

Naša krščanska delavska misel.

(Govor tov. Terseglava na proslavi 70-letnice tov. Gostinčarja 19. marca.)

Dovoli, dragi Gostinčar, da Ti danes, ko obhajaš sedemdesetletnico svojega življenja, čestitam kot eden iz starejše generacije, ki je Tvoje delovanje spremljala že od takrat, ko si bil še skoraj mladenič in si skupaj z rajnim dr. Krekom in drugimi tovariši rezal prve brazde in sejal prvo seme socialnih naukov krščanstva v slovensko njivo.

Šest in trideset let si delal na tem trdem polju, polnem kamna in osata, se trudil skoro brez počitka in užil malo hvale, pač pa ovir brez števila in neprestano borbo. Danes pa vidiš pred seboj žetev v krščanskih delavskih strokovnih organizacijah, v delavskem naraščanju, v krščanskem delavskem časopisju in v tisočih in tisočih, ki zvesto prisegajo na pravično delavsko stvar.

Za ta uspeh se imaš, dragi tovariš, zahvaliti v prvi vrsti Bogu, od katerega pride vsaka dobra misel in moč, da jo uresničimo, potem pa brez primerne nesebičnosti, s katero si se posvetil skupni stvari.

Pomembno je, da obenem s Tvojo sedemdesetletnico slavimo tudi Tvojega krstnega patrona, sv. Jožefa, varuha Tvojega in vsega delavstva. Lahko danes rečemo, da si tudi Ti zaslužil pohvalo, ki jo sveto pismo izreka Tvojemu vzvišenemu patronu: bil si vse življenje pravičen mož.

Pravičen mož, to je tisti, ki hodi nepremakljivo ravno pot brez ozira na desno ali levo; ki ljubi edino resnico in se po njej ravna v svojem življenju; ki ne posluša nikogar drugega kakor edino le glas svoje vesti.

Nisi se dal omamiti v svojem življenju ne od pohvale ne od laskanja in prikupovanja ali od pričakovanja časti, bogastva in imenitnega položaja; tudi se nisi dal ustrahovati od česarkoli in kogarkoli, ampak si vedno pogumno zagovarjal svoje prepričanje; tudi te noben ozir ni pripravil nikoli do tega, da bi od svojih načel popustil: ljubezniv, uslužen, postrežljiv, vse odpuščajoč, kar se tiče oseb, si bil trd ko železo, če je šlo za stvar, za obče dobrine, za najvišje resnice življenja in človeške družbe. V vseh vprašanjih, ki so tako težka za mnoge, si se Ti vedno zelo lahko odločil: izbral si takoj in brez oklevanja vedno to, kar ti je velevala vest.

To je, dragi naš prijatelj, kar smo na Tebi vedno občudovali in občudujemo tudi danes; to je tisto, v čemer nisi bil zgled samo nam, ampak za kar te postavljamo za zgled tudi naši mladini, doraščajočemu rodu, da bo v tvojem duhu nadaljeval tvoje delo.

Naše krščansko misleče delavstvo je ponosno nate. Mi vedno poudarjamo, da bo delavstvo izpolnilo svojo nalogo v preporodu človeške družbe le, če bo slehern njegov član tudi etično na višku. Ni zadosti, če je delavec samo zaveden, izobražen in strokovno izšolan; treba je, da je tudi popoln človek, ako se naj po njem in iz njega preporodi družba. V tem oziru se mi zdi naravnost simboličnega pomena, da je stal in še danes po svojem ugledu stoji našemu delavstvu na čelu Gostinčar. Zakaj v njem imamo voditelja, ki ni samo zaveden član delavskega stanu, ki ni le izobražen, ampak ki v prvi vrsti moralno visoko stoji, kojega življenje nam je

vsem za zgled v vsakem oziru; mož, ki mu more vsak zaupati in se vsak nanj zanesti.

Prav posebno pa moremo pokazati na našega današnjega slavjenca kot zgled javnega delavca v našem času. Ko velika večina ljudi hlepi v prvi vrsti po materialnih vrednostih, po časti in oblasti pa po ugodnostih življenja, ko se človek za zemskimi dobrotami peha z brezobzirnostjo najbolj divjega egoizma, ko se vsi visoki ideali bratoljubja, usmiljenja in pravičnosti brez pomisleka žrtvujejo lastnemu blagru in dobičku, pa imamo v svoji sredi moža, ki je sebe vedno žrtvoval drugim, delavstvu, ideji, najvišjim vrednotam človeškega občestva. Ne v besedi samo, v dejanju je Jože Gostinčar kristjan: poln ljubezni do vsakega trpečega človeka, pravičen napram vsakemu in pripravljen pomagati vsakemu v vsaki potrebi, žrtvujoč brez oklevanja sebe in lastno korist sreči in zadovoljstvu drugega. Krščansko-socialno prepričanje ni v našem Jožetu plod knjižnega premišljevanja, ampak je izraslo iz njegovega srca kot na-

raven plod njegovega pravicoljubja in dejanskega človekoljubja.

Vrelo tega človekoljubja izvira v našem sivolasem voditelju iz njegove globoke pa resnične vere v Boga in večne zakone pravice in ljubezni, ki morajo po božji volji vladati v človeški družbi. Na priznanju teh vekovnih moralnih zakonov, na krščanski idealizem sta Krek in Gostinčar zgradila pokret krščanskega delavstva v Sloveniji. Mislim, da bomo najlepše proslavili Tvojo sedemdesetletnico, dragi Gostinčar, če danes posvedočimo pred tvojo javnostjo, da bo slovensko krščansko delavstvo brez vsakega skoka v stran, slejkoprej, čisto neodvisno od kogarkoli in česarkoli, od desne ali leve, nevljavano po nobenem drugem toku javnega življenja, naslonjeno samo na svoj krščanski nazor o svetu, človeku in družbi, ostalo, mislilo in delalo naprej na neomajni podlagi krščanskega idealizma, v duhu mirne obnove krščanske družbe, po načelih in s sredstvi katera nas je učil Mojster in učitelj iz Nazareta.

Proslava praznika dela in 70-letnice tov. Jože Gostinčarja.

ZBOROVANJE

Krščansko socialistično delavstvo iz Ljubljane in nje okolice je 18. in 19. marca svečano proslavilo svoj dvojni praznik: sv. Jožefa, svojega zaščitnika in 70 letnico tov. Gostinčarja, svojega staroste in prvoboritelja. Obe javni manifestaciji: akademija na predvečer praznika in zborovanje na praznik, sta dihali pristržno tovarštvo in domačnost in dokazali, kako so naše organizacije pravo tovariško in prijateljsko združevališče vseh krščansko socialistično mislečih, starejših in mlajših. Vsi bomo eno, ni razlike med nami!

AKADEMIJA

Na predvečer našega praznika se je vršila v dvorani Delavske zbornice akademija. Prireditelji so posetili: pomožni škof ljubljanski prevz. dr. G. Rožman, zastopnik g. bana dravske banovine g. načelnik dr. Fr. Dolšak, podžupan ljubljanske občine g. prof. E. Jarc in obč. svetnik dr. Gregorič, v zastopstvu Delavske zbornice predsednik M. Čobal in tajnik F. Urašnik, komisar OUZD v Ljubljani g. dr. M. Krek, predsednik Javne Borze dela v Ljubljani g. Popovič, zastopnika Strokovne komisije za Slovenijo in Narodne strokovne zveze ter drugi predstavniki.

Tov. 70 letnik Gostinčar je bil ta večer kar pomlajen.

Akademija je bila lepa, domača, pristrčna, a miselno globoka. Z besedami sv. pisma se je otvorila. Moški zbor je zapel nato »Našo pesem«, ki jo je spesnil dr. Jan. Ev. Krek l. 1894. Sledila je Seliskarjeva »Črna mati«, nji pa Cankarjev »Šimen Sirotnik«, za oder prirejen; nato »Žene«, zborna deklamacija deklet. Ti dve točki sta bili nekak višek akademije in tudi močno efektne. Zaobljubo krekovcev je izpopolnila deklamacija »Taki smo mi« od Bošteleta in recitacija »Ognja«. Zaključil je akademijo moški zbor z Aškerčev »Za svobodo, resnico in pravico na delo!« Akademijo je obiskalo zlasti mnogo naših študentov.

Na Jožefovo jutraj ob 8 je bila pri o. franciškanih slovesna sv. maša in skupno sv. obhajilo.

S tovarišem 70 letnikom v sredini so se zbrali zastopniki raznih korporacij in ustanov ter člani naših organizacij na praznik dopoldne v Delavski zbornici. Čisto zase so sedeli stari tovariši Gostinčarjevi, njegovi resnični komilitoni iz bojnih dni kršč. soc. pokreta pri nas. Oba prevz. gg. škofa je zastopal preč. g. kanonik Stroj, mestno občino ljubljansko nje podžupan g. prof. Jarc, OUZD komisar dr. Krek, izseljeniški urad g. ravnatelj Fink, I. del. konsumno društvo gosp. Sfrnad, akademsko starešinstvo g. Velikonja, dijaško zvezo akademik g. E. Bojc. Dalje so prisostvovali zborovanju tudi drugi naši prijatelji kot p. dr. Rant, p. dr. A. Tominec, dr. Snoj, dr. Brejc, dr. Gosar in drugi.

Zborovanje je otvoril tov. Zumer. Pozdravil je najprej tovariša jubilanta in stare njegove tovariše, posamezne zastopnike in prijatelje in končno vse, ki jih je gnalo, da v krogu enako mislečih proslave delavski praznik in čestitajo tovarišu iz svojega kroga, ki je skozi viharje in borbe življenja dosegel tako visoko starost.

Nato sta govorila slavnostna govora tovariša Langus in Terseglav. Govor slednjega prinašamo na uvodnem mestu. Obema govornikoma je polna dvorana navdušeno pritrdjevala.

Tov. Pilako je zatem prečital pozdravna pisma 800 v Strokovni zvezi viničarjev organiziranih viničarskih družin in uradnika »Slovenca« g. V. Schweigerja iz Belgrada tov. Gostinčarju za 70 letnico. Zanimivo je pismo g. Schweigerja, ki dokazuje, kako tov. jubilarant uživa spoštovanje in je priljubljen kot »čika« Gostinčar tudi v Belgradu.

Podžupan g. Jarc je čestital jubilarantu v imenu vseh Ljubljančanov, ki pošteno mislijo in v imenu bivše oblastne skupščine. Nato pa je obujal tridesetletne spomine in navajal zanimivosti iz jubilarantovega in svojega življenja in skupnega sodelovanja v politiki in združništvu.

Komisar dr. Krek je izrazil čestitke v imenu naših zavarovalnih zavodov. Ni Gostinčar kot eden prvih ministrov za

Delavci! Proletarci!
Pravkar so izšle
Proletarske novele
od Martina Andersena
ki jih mora poznati in imeti
vsak zaveden proletarec!

soc. politiko v naši državi samo tako rekoč utemeljitelj današnjega soc. zavarovanja, ampak je v tem zavarovanju tudi plodno in uspešno deloval kot član ravnateljstva OUZD v Ljubljani in SUZOR-a v Zagrebu. Tu je rešil marsikatera težka vprašanja. Osebnost pa mu je hvaležen, ker se je pri njem učil pravega krščanskega parlamentarizma.

V imenu škofa prevz. g. dr. Jegliča in pomožnega škofa g. dr. Rožmana je Gostinčarju čestital preč. gosp. kanonik Stroj. Spominjal je Leona XIII. okrožnico »Rerum novarum«. Dr. Jan. Ev. Krek je bil nje najboljši glasnik, najboljši Krekov pomočnik pa Gostinčar.

Čestitali so še v imenu akad. starešinstva g. Velikonja, za Slov. dij. zvezo Bojc, za Akademsko zvezo Potokar. — Tovarš jubilarant se je vsakemu posebej s primernim odgovorom zahvalil.

Ganljiva je bila čestitka gdč. Cilke Krekove. Solznih oči je izrekla pristržno zahvalo jubilarantu za vse tisto, kar je storil njenemu bratu — našemu nepozabnemu dr. Janezu Kreku — zlasti v tistih urah, ko so ga vsi njegovi prijatelji zapustili in so ga nasprotniki kruto preganjali.

Tovariš Gostinčar se ji je pristržno zahvalil in prosil navzoče, da veljaj današnje slavje njegovemu prijatelju, njegovemu in našemu učitelju — dr. Janezu Ev. Kreku. »Ako bi njega ne bilo, bi tudi nas danes ne bilo tu.«

Čestitali so mu končno še trije naši najmlajši — Borec in mu izročili v darilo rdeče nagelje in bel zavitek. Toplo ginjen se je tovariš zahvaljeval fantom.

S primernim nagovorom mu je za tem izročil tov. Zumer darilo vsega krščanskega socialističnega delavstva k 70 letnici — kip sejavca. Vsi navzoči so se z iskrenim pritrdjevanjem pridružili izvajanjem tov. predsednika.

Gostinčar je izjavil, da vzame darilo, a pod pogojem, ker on vse te proslave ni želel, niti je zaslužil.

Po zaključku zborovanja so vsi še enkrat segli v roke tov. jubilarantu in se v pristrnem prijateljskem razpoloženju razšli.

Krščansko socialistično delavstvo je dostojno proslavilo svoj dvojni praznik. Dokazalo je, da v njem resnično živi prava delavska zaveza, prijateljsko iskreno tovarštvo, da visoko drži zastavo krščanstva in socializma, pa da ve ceniti delo in da bo kol doslej stremelo za svojimi cilji.

Proslava v Mariboru.

Skromna, kakor je skromno delavstvo samo, je bila proslava delavskega praznika na dan sv. Jožefa v Mariboru. Mariborsko kršč. soc. delavstvo je na dostojen način proslavilo svojega zaščitnika Sv. Jožefa in obenem posvetilo del svoje proslave tudi enemu prvih pobornikov, v borbi za delavsko pravico, našemu tovarišu 70-letniku Joži Gostinčarju.

V uvodni besedi se je tov. prof. Prijatelj na prosvetnem večeru spominjal delavskega apostola tov. Jože Gostinčarja

ter v vznešenih besedah orisal njegovo trudapolno delo, ki ga je vršil na vseh poljih delavskega udejstvovanja. Svoj lepi govor je zaključil z besedami: »Naj nam dobri Bog še mnogo let ohrani, našega starosta, da ostane čil in zdrav v naši sredi kot voditelj in svetovalec.«

Predavanje prof. Bogoviča o »Delavstvu in cerkvi« je bilo na višku. Kajti tako govoriti znajo le tisti, ki z delavstvom čutijo, ki spremljajo vsak njegov korak, čeravno ne na javnih pozornicah, ampak pri svojem tihem delu in razmišljanju. Da večkrat bi si želeli takih večerov, tako prijaznih, v dušo segajočih predavanj.

Tudi ostali posebno naši mladi tamburaši so zelo častno rešili svojo nalogo, predvsem gre priznanje za to požrtvovalnemu kapelniku tov. Beribaku. Bil je to prvi res delavski prosvetni večer, ki nam bo ostal neizbrisno v spominu.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Kaj more storiti strokovna organizacija?

Večkrat se dogaja da zahtevajo člani od strokovne organizacije naj bi ona urenila pri vinogradnikih vse njihovo službeno razmerje v skladu z viničarskim redom. Zahtevajo, naj bi »organizacija«, katero si v takih slučajih dotičniki predstavljajo čisto po svoje, to storila nekako preko njih samih in brez njih, tako da delodajalec, gospodar, niti najmanj ne bi smel slutiti, da je ravno njegov viničar sam dal temu pobudo in da se čuti prizadetega. Toraj tako, da bi se ime viničarja niti nikjer ne bi označilo, ali kakor se pravi »pečen piščanec naj bi sam priletel na krožnik«.

V strokovni organizaciji se tako boriti za posameznika je skoraj nemogoče. Zal je še dokaj naših viničarjev v takem pričakovanju. Sam ne bi storil ničesar, drugi naj bi se zanj potegovali in se izpostavljali. Vsi taki pričakujejo od organizacije čudeže, kadar oni zahtevajo. Predstavljajo si »organizacijo« kot vse-mogočno, katera more z neko samo njej lastno silo takoj odstraniti vse krivice in tudi prisiliti vse vinogradnike, da prav do pičice izvajajo viničarski red. V takem pričakovanju pa je bil marsikateri že razočaran in od tistega časa naprej je postajala zanj »organizacija« vedno manj vredna. Vsi taki viničarji še tudi ne razumejo, da s svojim plačevanjem članarine ravno oni to organizacijo tvorijo, njo ustvarjajo in se zanjo po načelu »Vsi za enega, eden za vse« žrtvujejo. Ako se tedaj zgodi, da se takim ne more tre-

Ali si že član »Krekove knjižnice«?

Občni zbor ekspoziture JZS na praznik je bil kljub temu, da nismo dobili polovične vožnje, precej lepo obiskan. Iz poročil je bilo razvidno, da je načelstvo kljub težkemu položaju, v katerem se je nahajalo, v polni meri vršilo svoje dolžnosti.

V novi odbor so bili izvoljeni: Jan Šedivy, Kores Martin, Mastinšek Franjo in Petkovšek Ignac.

Sprejela se je tudi pozdravna brzojavka, in se poslala tov. J. Gostinčarju. Poleg tega smo imeli tudi tridnevno cerkveno pobožnost v Alojzijevi cerkvi na Glavnem trgu. Vsak večer ob 6 pridigo z litanijami sv. Jožefa in blagoslovom. V sredo zjutraj na praznik pa skupno sv. obhajilo. Mnogo smo jih sicer pogrešali, zato je bila naša molitev tudi za te, da se njih vera oživi in poglubi da bomo vsepovsod v javnem in zasebnem življenju praktični in neustraseni katoličani-glasniki Pravice in Resnice.

nutno in zadostno ugoditi, jih že vidimo na rajzi za odslop. Tako pojmovanje organizacije ni samo naravnost napačno, marveč tudi zelo škodljivo našemu strokovnemu pokretu, zato ga moramo povsod dosledno iztrebiti. Kakor povsod drugod, je tudi tukaj za nas nevednost najdražja stvar in naš največji sovražnik.

Resnično je vsakemu viničarju silno neljubo opominjati gospodarja in zahtevati zaslužek in pravice po viničarskem redu, predvsem, ako se isti sam ne domisli, kaj je njegova dolžnost. Še težavnejše, včasih celo nemogoče, je misliti na uspeh pri tistih sebičnih, ošabnih in godrnjavih delodajalcih, od katerih se še marsikateremu roka trese tedaj, ko izplačuje svojemu viničarju itak malenkostni zaslužek. Izkušnje nam tudi dokazujejo, da ravno taki delodajalci za nobeno zahtevo, bodisi od katerekoli strani, niso bolj občutljivi kakor takrat, ko se govori o zboljšanju položaja viničarjev. Naravno je tedaj, da se viničar pri takem vinogradniku v resnici zboji zahtevati svoje zakonite pravice, računajoč že vnaprej na posledice, ki bi temu sledile. Tako zadržanje naših viničarjev je pripisovati tisti njihovi največji vrlini, da znajo, tudi na najpotrebnijejši način, se izogibati vsakih nesoglasij s svojim gospodarjem. Ker pa krivica vsakega človeka boli, tembolj ako se čuti preslabotnega postaviti se ji v bran, zato je umevno, da v takem gnjevu išče povsod rešitve in sredstev, katera naj bi mu pomagala. Čisto pravilno je v vseh takih slučajih, da se vsak prizadeti viničar za teče k svoji strokovni organizaciji, kot edini svoji zaščitnici, vendar pa je nujno potrebno, da se v vseh takih slučajih »organizacija« pravilno tolmači, predvsem, kje in koliko more ona svojim članom ugoditi in pomagati.

Najprej je vprašanje, kdo je prav za prav organizacija. Organizacija ni noben tajnik ali načelstvo centrale, odbor skupine ali zaupnik. Vsi ti so le izvrševalci ali pa predstavniki organizacije. Organizacija v pravem pomenu so vsi člani, odborniki, zaupniki in načelstvo skupaj. Zatorej ne more noben, ki je vsaj član naše organizacije trditi, da on ni sestavni del organizacije. Zategadelj se enako ne more in ne sme prav nobeden izmakniti iz tega skupnega telesa, kadar gre za borbo bodisi skupnosti ali posameznika. Najmanj pa se more, pri taki priliki umakniti tisti, ki sam zahteva, naj mu vsi v skupnosti, to je ravno v organizaciji pomagamo. Organizacija smo torej mi vsi skupaj in ako od organizacije kaj zahtevamo, si moramo vedno predočiti, da zahtevamo najprej vsak od sebe, v pomoč pri tem pa kličemo še vse one svoje tovariše, s katerimi smo se združili, da se bomo skupno borili, skupno trpeli, če bo treba, ki smo si enaki v mislih in duhu ter imamo vsi skupen cilj. Zato ni zdravo, niti bratsko, držati roke križem in se celo skrivati, kadar se bore drugi. Kdor dela in je pošten, se nima ničesar bati. Čim večjo bojazen za svoje zakonite pravice kdo kaže, čim manj je zaveden, tem slabši bo uspeh.

V vseh spornih zadevah posameznih članov more strokovna organizacija nastopiti le kot tretja oseba, ne pa kot sopogodbena, kakor sta to vedno med seboj viničar in vinogradnik. V imenu organizacije kot v imenu skupnosti se more za enega prizadetega iz te skupnosti le posredovati, ugovarjati (protestirati), svojim članom dajati pravne nasvete, uradom in delodajalcem staviti vloge in prošnje, predlagati viničarske komisije in ovadbe na pristojne oblasti bodisi radi kršitve viničarskega reda ali drugih zakonitih določil. Že samo tega je silno mnogo. Ničesar pa se v imenu strokovne organizacije ne more storiti za posameznega člana, da ne bi trebalo navesti njegovega imena in se ne zahtevalo njegovega sodelovanja. Nemogoče se je proti volji vinogradnika pogajati za viničarjeve delovne pravice, ako on sam ni navzoč in ako ne prevladuje pri tem zdrav razum.

Razumimo torej tovariši, kako je treba pravilno zahtevati od svoje organizacije pomoči in zaščite. Treba je, da se sam najprej postaviš v prednjo vrsto borbe, lepo dostojno, vljudno, saj dostikrat že sama lepa beseda lepo mesto najde, ako pa ne, pa je treba vztrajati, mirno prenesti morebitne prvotne neuspehe in poklicati šele tedaj organizacijo na pomoč. Obvestiti najprej svojega zaupnika, potem predstavnike svoje skupine, ako pa dotični smatrajo to potrebno, izročijo zadevo načelstvu v preudarek in postopanje. Edino tako je mogoče, da pride strokovna organizacija pri posameznih svojih pristaših do izraza in njim tako more doprinašati uspehe. Pri neki priliki je dejal nek vinogradnik: »Kdor nič ne reče, mu nič ne dam.« To naj nas uči.

Čakati, da bo prišlo boljše samo od sebe, znamo še par sto let in še tedaj ne bo nič. — r. n.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Skupno s Krekovo družino smo praznovali praznik našega patrona sv. Jožefa. Pri skupni sv. maši smo pristopili v velikem številu k mizi Gospodovi. Popoldne pa se je vršila proslava v društveni dvorani, katera je bila polna mladine in članov »Strokovne zveze viničarjev«. Bili sta zastopani tudi skupini Svetinje in Ljutomer. Najprej je zapel mešani zbor krasno Zvonikarjevo pesem. Potem je č. g. dr. Janžekovič v izbranih besedah orisal sv. Jožefa kot vzor delavca, posebno je priporočal, naj si skuša delavstvo zadobiti več srčne zadovoljnosti, da bo lažje prenašalo težaven svoj poklic. Besede so rezale globoko v srce. Nato je tov. Rakoševa deklamirala »Našo pesem«. Zatem smo proslavili 70 letnico našega staroste Jože Gostinčarja. Tov. Peter Rozman je v govoru predočil vse delo, žrtve in zasluge, katere si je naš proletarski jubilant stekel v neumornem 30 letnem delovanju v naših organizacijah. Ob koncu je še podčrtal: »Ni dovolj, ako mi danes ob 70 letnici izrekamo tov. Gostinčarju svojo hvaležnost, marveč se moramo vsi potruditi, da ga po njegovem delu in vztrajnosti za skupni blagor delavstva enako tudi posnemamo. Tako kakor on moramo delati za naš delavski rod. Mi viničarji, ki svojo mlado strokovno organizacijo komaj gradimo, vzemimo si povsod za zgled tov. Gostinčarja. Kakor on ne, se tudi mi ne udajmo. Nič zato, če nas prezirajo radi tega, ker se organiziramo v SZV. Poti, ki nam jo je pomagal začrtati ravno tov. Jože Gostinčar, se držimo povsod vztrajno. Osobito naša viničarska mladina naj si zraven Kreka vzame še Gostinčarja za zgled, globoko v srce. Kakor se na današnji dan zbira vse naše kršč. soc. delavstvo, da manifestira hvaležnost svojemu jubilanu tov. Gostinčarju, tako tudi mi viničarji pri tem najmanj ne zaostajamo in mu kličemo prav iz dna svojih src: »Tovariši! Za vse težke ure, polne žrtv in boja, smo Ti hvaležni. Zato naj Ti ljubi Bog da še mnogo let zdravja in veselja!« Živel Jože Gostinčar!« se je odzvala pestra množica, nakar je sledila deklamacija »Delo«, katero je deklamirala tov. Fekonjeva. Kot zaključek te lepe proslave je bila pesem »Pobratimija«, katere zadnji zvoki »Do srca zvesta kakor zdaj, ostala bode vekomaj« so silno učinkovali na nas. — Do srca zvesta svojemu stanu, delu in borbi za proletarski rod — zvesta ideji krščanskega socializma! Zvesta tebi Krek in Gostinčar! — Vekomaj, vekomaj, vekomaj! r. n.

Samo 4 Din plačaš mesečno

— pa dobiš letno tri knjige

»Krekove knjižnice«

Atom:

Pravična plača.

(Delavska okrožnica papeža Leona XIII.)

64. Na tem mestu se dotaknemo stvari zelo velikega pomena, katero je treba prav razumeti, da se ne pregreši na eno ali na drugo stran. Način plačila se namreč določuje s svobodno pogodbo; tako se zdi, da je gospodar podjetja, ko je plačal pogodeno plačilo, poštenosti zadostil in da ni preko tega ničesar dolžan. Le tedaj bi se zgodila krivica, če bi se ali gospodar branil dati celotno plačilo, ali delavec ne bi hotel storiti v celoti dolžnega dela. V teh — izven teh v nikakih — slučajih, bi bilo pravično, da država oblast poseže oves, da vsakemu ostane njegovo pravo neokrnjeno.

65. Temu dokazovanju pravičen presojevalec razmer ne more lahko in ne v celoti pritegniti, ker ni z obeh strani dovršeno: manjka mu namreč nek odločen del utemeljevanja največje važnosti. Delati se namreč pravi, truditi se za pridobivanje stvari, ki so potrebne za različne življenjske potrebe in zlasti za vzdrževanje samega sebe. V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh. (1 Mojz. 3, 19.) V človeku ima torej delo tako rekoč dve znamenji po naravi prirojeni, namreč, da je osebno, ker je delovna sila navezana na osebo in je posev last nje, od katere se uporablja in v katere korist je zrasla; nadalje, da je potrebno iz tega vzroka, ker človek potrebuje sadov dela, da si vzdržuje življenje. Vzdrževanje življenja pa ukazuje narava bitij sama, kateri moramo biti prav posebno pokorni. Gotovo pa, če se oziramo na delo samo z ene strani,

v kolikor je osebno, ni dvoma, da je delavcu svobodno obseg pogodjenega plačila nižje določiti. Kakor namreč z voljo vrši delo, tako more z voljo biti zadovoljen z nizkim ali sploh nobenim plačilom za delo. Toda zdaleka drugače je treba soditi, če se s pojmom osebnosti združi pojem potrebe, ki ga ne moremo sicer dejansko, pač pa miselno od onega ločiti. V resnici je skupna dolžnost posameznikov, vztrajati v življenju, in zločin, se tej dolžnosti odtegniti. Iz tega nujno izvira pravica do pridobivanja dobrin, s katerimi se življenje vzdržuje. Do zaloge teh dobrin pa vsakemu, tudi najnižjemu, more pomagati le z delom zaslužena plača. Bodi, da delavec in gospodar soglašata v mnenju in izrečno glede velikosti plačila, vendar ostane vedno tu nekaj od naravne pravičnosti, ki je več in bolj staro, kakor prosta volja pogodbenikov, namreč, da mora plačilo zadostovati, da hrani delavca, sicer varčnega in dobrega značaja. Če bi pa delavec, prisiljen po potrebi ali nagnjen radi strahu večjega zla, sprejel tršo pogodbo, ki bi jo moral sprejeti, čeprav bi ne hotel, ker bi bila naložena od gospodarja ali delodajalca, bi bilo to podprženje sili, proti čemer pravičnost glasno ugovarja.

Vprašanje o pravični plači je tako obširno, da ga samo po sebi umevno tu ni mogoče izčrpno obravnavati. Dotakniti se hočemo tu le nekaterih poglavitnih točk, po katerih se mora ravnati delavska plača, ako hočemo, da je pravična in človeka vredna. Predvsem moramo tu zavrniti misel nekaterih, da so dandanes plače pravične, češ, saj se delavci sami prosto zavežejo, da hočejo za to plačo delati. Ta

misel je pogrešena in tudi krivična, kakor dobro poudarja papež Leon XIII. Ako človek strada, je drage volje in z veseljem vsako hrano, pa naj bo še tako slaba. S tem pa še ni rečeno, da je ž njo zadovoljen, ali, da je to dosti za človeka, ako ima le košček kruha in malo vode. Ohraniti si pač more človek s to hrano življenje, ne more pa preprečiti, da ne bi telo hiralo in končno podleglo radi premalo in nezadostne prehrane. Prav taka je z delavskimi plačami. Brezposelni je stradal, dobil službo, z vsako plačo je zadovoljen, zato, da nekoliko manj strada, ali sploh more ohraniti svoje telesno življenje. Nič pa ne more reči, da je taka plača res človeka vredna.

Ako pravimo, da mora biti plača res človeka vredna, tedaj mislim tu na življenje delavca, bodisi ročnega ali umskega, kakor si ga pameten človek sme želeti. Ne mislim tu na kakega pijanca ali potratneža sploh, ker takemu tudi največja plača ne bi zadostovala, a prav tako ne mislim na delavca, ki bi bil izredno skrben in varčen. Res se dobe tudi taki delavci in delavke, ki se jim človek mora čuditi, kako morejo s tako skromnimi sredstvi shajati, toda to so izjeme. Za merilo tu ne smemo jemati človeka izredne skromnosti in skrajnega samozatejevanja, ampak povprečnega človeka. Ako torej pravim, da mora biti plača človeka vredna, mislim tu na plačo, ki omogoča delavcu stanovanje, ne v kaki kleti ali baraki, ampak pošteno, zračno in zdravo stanovanje, prav tako primerno hrano in pošteno razvedrilo, z eno besedo: vse, kar je potrebno za povprečnega človeka. Biti mora plača toliko, da si lanko prihrani nekaj za čas bolezn, starosti ali kake podobne nezgode. Kakor bomo videli, mora biti plača tudi družinska, kajti tudi do družine ima delavec pravico.

Rudarji.

Hudajama. V nedeljo dne 16. marca smo pri Sv. Jederti imeli sestanek članov, na katerem je tov. predsednik JSZ govoril o nalogah naših organizacij ter o dolžnostih, ki jih imajo člani do organizacije. Naloga strokovne organizacije je predvsem skrb za celokupnost. N. pr.: izboljšanje socialne zakonodaje, urejanje službenih razmer med delavstvom in podjetjem, varovanje delavstva pred šikaniranjem in izkoriščanjem itd. Strokovna organizacija pa štiti tudi posameznika, kadar se mu godi krivica.

Člani pa se morajo zavedati, da imajo, s tem da so pristopili v strokovno organizacijo, tudi dolžnosti. Plačevati morajo redno vsaki mesec prispevke, prihajati redno na sestanke, čitati strokovno glasilo, povsod braniti svojo organizacijo pred napadi. Vsakdo pa se mora zavedati, da tvorijo organizacijo vsi člani skupaj, ter so tudi vsi dolžni po svoji zmoglosti isto podpirati. Nobeden pa ne sme misliti na to, da bi organizacijo izkoriščal. Kdor ima kakršnekoli sebične namene, ta ne spada v strokovno organizacijo.

S tem, da smo stopili v organizacijo, smo pokazali, da se zavedamo potrebe organizacije. Potrebno pa je, da ne pustimo, da bi kdo rovaril proti naši organizaciji. Zakaj kdor dela proti organizaciji škoduje delavstvu. Tudi pri tukajšnjem rudniku so ljudje, ki hočejo našo organizacijo razbijati. Zato bodimo previdni. Vedimo pa, da organizacije, ki je močna, disciplinirana, v kateri so člani med seboj odkritosrčni in zaupljivi, ne bo razbil noben nasprotnik, pa če bi bil še tako mogočen.

V naši organizaciji imamo lepo število mož in fantov, ki so požrtvovalni in nesebični ter so pripravljeni žrtvovati marsikaj v korist svoje organizacije in v korist splošnosti. Zato tovariši pogumno naprej. Ljudem pa, ki govorijo o razbijanju organizacije, povemo, da jih obžalujemo, še posebno obžalujemo tiste, ki so sami reveži kot mi, ker jedo enako grenak delavski kruh. Ako se čutijo zmožnim, naj gradijo, ne pa razbijajo. Ako pa menijo, da bodo zaradi tega, ker delajo proti delavstvu, prišli do boljšega kruha, jim povemo, da ga na račun naše organizacije ne bodo jedli.

Kovinarji.

Javornik. V nedeljo 16. marca se je vršil na Koroški Beli lepo uspeli članski sestanek naše skupine. Udeležba bi sicer z ozirom na število organiziranih morala biti večja. Vsak član se mora zavedati, da je strokovna organizacija prvo in za delavca najvažnejše. Tovariš predsednik je objasnili današnji položaj delavstva z ozirom na vedno naraščajoče število brezposelnih. Poudarjal je potrebo, da si delavstvo proti temu tudi samo zavaruje na ta način, da zbira prispevke, s katerimi se bodo podpirali oni člani, ki bi izgubili delo. V tem pravcu

se je razvila živahna debata in končno napravil soglasen sklep, da je od 1. aprila dalje vsak član obvezan plačevati poleg sedanje mesečne članarine še 3.50 Din. Ti prispevki bodo služili izključno samo za podpore brezposelnim. Da bo skupini možno strokovne in poslovne dolžnosti čim uspešneje in v čim večji korist članstvu vršiti, so se določile redne uradne ure, ob katerih bo imel vsak član priliko poravnati svojo dolžnost in pa prednesti morebitne težnje. Uradne ure so vsako nedeljo od pol 9 do 12 dopoldne, ter vsak četrtek od pol 8 do 9 zvečer. Uradni prostori so v cerkveni hiši zgornja soba. Odbor se bo prizadeval, da se bodo pritožbe, prošnje in druge težnje članstva hitro reševale. Tovariši! Pri tem je treba zopet poudariti, da ni samo odbor dolžan delati, temveč da je dolžnost vsakega posameznega člana, da dela in da svoje sposobnosti posveti skupnim interesom delavstva in organizacije. Zavedajmo se tega vsi in pojdemo roko v roki na delo, kajti časi so resni in čakajo nas težke naloge.

Oblačilni delavci

Domžale. V nedeljo, 30. marca ob pol 10 dopoldne se bo vršil v dvorani v Grobljah redni letni občni zbor »Strokovne skupine oblačilnega delavstva v Domžalah« z običajnim dnevnim redom. Ker je občni zbor za nadaljnje uspešno delo organizacije zelo važnega pomena, naj se članstvo istega v polnem številu udeleži. — Poročal bo tudi zastopnik centrale iz Ljubljane. — Odbor.

Redukcija v Vevčah.

22. marca je potekel odpovedni rok 134 delavcem in delavkam, ki jim je podjetje odpovedalo delo radi pomanjkanja naročil rotacijskega papirja, kakor je navedlo. V ponedeljek 24. t. m. J stroj ni več obratoval.

21. marca je inspekcija dela na zahtevo Jugoslov. strok. zveze sklicala konferenco radi tega odpusta. Po dvehurnem razgovoru je bila zaključena brez rezultata. Podjetje je vztrajalo pri svojem sklepu in tudi ni bilo pripravljeno odpust spremeniti v začasen dopust, odnosno pristati na izmenjavanje delavstva. Razlogov za tako zadržanje pa ni navedlo.

Delavstvo je radi tako nesocialnega postopanja podjetja skrajno razburjeno. Na cesto so morali celo očetje številnih družin. Podjetje bi vse delavstvo prav lahko zaposlilo. Delavstvo se sploh vprašuje po vzrokih obstavitve B stroja, ki je nepotrebna in v škodo tudi podjetju samemu in njegovim delničarjem. Zato pričakuje, da se bo čimprej pričelo zopet obratovati. Kajti naravnost zločin bi bil, ako bi morali radi borbe za zvišanje carine, trpeti glad in pomanjkanje delavske družine in nedolžni otroci. Zato je odgovornost merodajnih činiteljev tem večja.

Sreča.

»Ha, ha! Glejte ga no, našega bolnika!« je vzkliknil zdravnik veselo. »Poglejte ga vendar, Anders Olsen! Meni se zdi naravnost umetnina, da se je po taki zadevi tako popravil. Le malokdo bi bil to nesrečo tako dobro prebolel, kakor jo je on.«

Janez Kämpfe se je ponosno nasmehnil. »Kdaj lahko pričnem zopet z delom?« je vprašal. »Sit sem že lenarjenja.«

Tedaj se je zdravnik zresnil. »Janez Kämpfe, vi ste vendar razumen človek in ne boste hoteli, da vam siplje zdravnik peska v oči,« je rekel ter položil Janezu roko na ramo. »Vsak dan boste sicer bolj zdravi, toda — jaz mislim, da ne bi imelo pomena, da bi še mislili na kamnolom.«

»Torej ostanem svoj živ dan pohabljenec?« je vprašal Janez tiho.

»No, pohabljenec, to je huda beseda. Za plezanje po skalah pa vsekakor ne boste več sposobni. Da bi šli v dolino, to bi bilo za vas najbolje.«

»In mi boste vi, gospod zdravnik, tam spodaj kaj preskrbeli?« je vprašal Janez trpko. Bil je kakor obsojenec.

* Odlomek iz novele »Sreča«, ki je priobčena v ravnokar izdani knjigi »Krekove knjižnice«: M. Andersen Nexö: PROLETARSKA NOVELE. Knjigo toplo priporočamo.

»Z veseljem hočeva storiti to jaz in Anders Olsen; toda vi morate tudi pomagati. Marsikaj se namreč govori in govorica je dolgonoga. Kar mirno stopa od tu v glavno mesto.«

Janez je gledal zdravnika in ga ni razumel.

»Med drugim se govori tudi, da si ti vedel, da se boš ponesrečil,« je rekel župan.

»In kaj briga to druge ljudi?« je vprašal nejevoljno Janez.

»Nekam čuden da si bil tisti dan! In niti jesti nisi šel doli. Tudi nisi hotel, da bi ti Janus Köller pomagal pri razstreljevanju naboja. O tem se toži.« Župan je Janeza ostro motril.

»Torej da bi bil jaz sam dvignil roko proti sebi?« je prašal Janez in začuden dvignil glavo.

»Da, tako nekako. In saj razumete, da je odgovor na to vprašanje odločilen za to, ali dobite odškodnino ali ne,« je odvrnil zdravnik.

Zdajci je pa vstal stari Ole ter spregovoril: »Menim, da zdaj gotovi ljudje že lahko nehajo govoriti o odškodnini ali čemerkoli. Janez je prestal dovolj; mnogo predober je zato, da bi kdo norce bril iz njega. In da je slutil svojo nesrečo, zato pač menda ne bo kaznovan.«

Vi tu zgoraj v skalah ste čudni ljudje — tako nezaupljivi — huje ko Bog ve kaj!« je rekel zdravnik. »Ko pa že veste,

da mi je pred očmi samo vaša blaginja, potem mi vračajte to vsaj z nekoliko odkritosti. Saj sem jaz vendar tega-le tu zopet pokrpal, kolikor se je dalo, ne da bi vzel za to en vinar. Zato bi mi on gotovo mogel odkrito in pošteno povedati, kako je bilo tisto s slutnjo.«

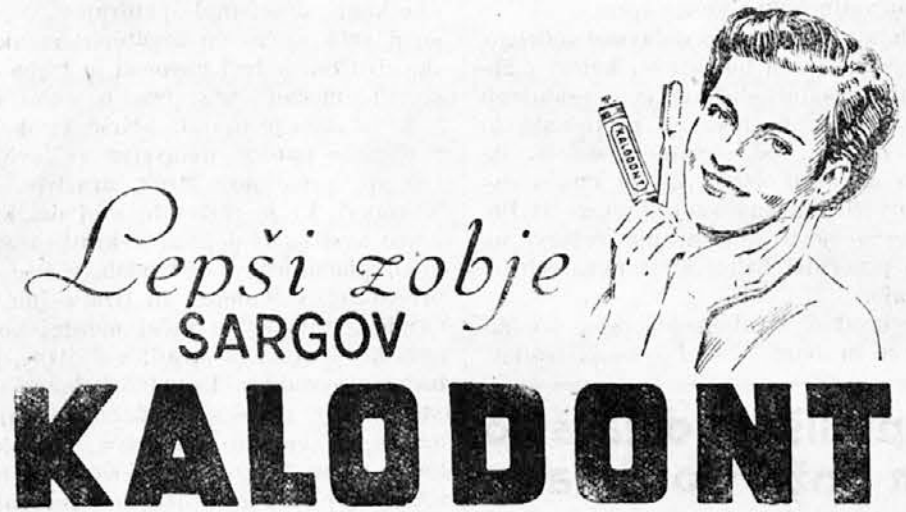
»Če je imel kako prikazen, prav lahko razumem, da o njej najraje molči,« je menil stari Ole. »Zdaj bi jim pa vendarle dal kaka pojasnila, Janez, pa naj bo že potem, kakor hoče.«

Nerad in v zadregi je poročal Janez o svojem srečanju s sivcem tistega zimskega jutra in o obljubi, ki je pa ni držal. Župan je poslušal ter se neumno muzal, zdravnik je bil pa globoko resen. »Tako, tako,« je mrmral ter si pisal pridno beležke v svojo beležnico. »In vi ste ga videli z lastnimi očmi. Janez?«

»Videl ga nisem, kajti dobro sem pazil na to, da ne obrnem glave na ono stran. Toda čutil in vedel sem čisto gotovo, da mi je stopal ob strani.«

Martin Andersen Nexö — preveden v slovenščino.

Ravnokar je izšla kot prva redna publikacija »Krekove knjižnice« knjiga enega največjih sodobnih proletarskih pisateljev, Martina Andersena: »Prole-

Nezaslišano početje.

Kapitalisti teptajo veljavne zakone in odloke državnih oblasti.

Sv. Lovrenc na Poh. 22. 3. 1930.

V začetku marca je podjetnik Avgust Löschnigg izdal okrožnico, zahtevajoč od delavcev podpise, da se strinjajo z 10-urnim delovnim časom in da bodo v bodoče delali prostovoljno 10 ur dnevno. Na to okrožnico je dobil podjetnik samo en podpis, katerega zaenkrat še ne bomo navedli. Ugotoviti moramo samo to, da je žalostno dovolj, ko moramo v teh kritičnih časih imeti delavci med seboj denuncijante in prilizovavce podjetnika.

Takoj v soboto 16. marca je bil nato nabit razglas sledeče vsebine:

»ODPOVEDBA:

Ker veliko delavcev zahteva 10 ur delati, odpovem vsem delavcem, ki so plačani po urah.

V ponedeljek so vsi zopet gor vzeti, kateri se strinjajo s spodaj navedenimi mezdami, ter lahko delajo 10 ur dnevno in se bodo ure, ki se delajo čez 48 do 60 ur tedensko s 50% više plačevale.

Kdor ima akord in ne pride do tega, da bi delal čez ure za tistega ostanejo iste mezde.

Kdor je imel sedaj od ure 5 Din se mu plača prve 8 ur po 4.60 Din; namesto 4.75 Din dobi 4.35 Din; namesto 4.50 Din dobi 4.10 Din; namesto 4.25 Din dobi 3.90 Din; namesto 4 Din dobi 3.65 Din; namesto 3.75 Din dobi 3.40 Din; namesto 3.50 Din dobi 3.20 Din; namesto 3.25 Din dobi 3 Din; namesto 3 Din dobi 2.75 Din.

Nobeden ne sme po novih mezdah manj zaslužiti kakor za 10 ur vse enako po starih mezdah.«

Podpis podjetnika.

Tako okrožnica. Ali ni to naravnost brezvestno izigravanje delavstva in brskiranje veljavnih zakonov in državne oblasti. Kajti podjetnik je dobil odlok od ministrstva za socialno politiko v Belgradu, da se mora izvajati 8 urni

delovni čas. Tako delajo podjetniki z delavstvom, na drugi strani pa zahtevajo še revizijo delavske zaščite.

Zeleli bi, da inšpekcija dela temu tako kričečemu teptanju državne avtoritete čimprej napravil konec in nauči podjetnika spoštovati zakone in državo.

Delavstvo, ti pa pomni, da je tvoja rešitev samo v močni in trdni strokovni organizaciji! Naj ne bo med vami nikogar, ki bi šel preko delavske solidarnosti!

Naš konzum.

Maribor, 22. marca.

Mariborsko kršč. soc. delavstvo je otvorilo svojo konzumno prodajalno. Skromen je začetek. S silno borbo in težavo je bil poklican v življenje. Na vse mogoče načine se nam je majalo tla pod nogami, na načine, katerih sedaj ne bomo omenjali, pač pa iste dobro zapomnili, spravili v naše arhive, da jih poiščemo, kadar pride zato čas. Uverjeni smo, da pride.

Storili smo prvi korak k samoosvojitvi delavstva, našega bednega trpina. Sebi in svojim graditi boljšo bodočnost. Gospodarsko združništvo je faktor, katerega delavstvo v svojem stremljenju ne sme prezreti.

Mariborski trgovski krogi so vsled otcvrite naše zadruga zelo vznemirjeni. Čuje se, da snujejo najrazličnejše ukrepe, kako bi zadrugo uničili. Pri vseh trgovcih v Mariboru so cene najvažnejšim živlenskimi potrebščinam padle za 50 par pri kg, pri kavi pa celo za 4 Din pri kg. Bajse se je sklenilo, da bodo te cene držali in tako konkurirali konzumu. Prav lepo se nam to zdi od njih, bodo vsaj tudi ostali odjemalci po privatnih trgovinah imeli od našega prizadevanja in dela korist.

Delavstvo, ti pa dobro pomni, kaj pomeni skupnost, kakšnega pomena je delavsko združništvo, pred katerim trepečejo trgovski krogi. Ni rekel zaman in brez podlage veliki zadrugar prof. Totomianc na svojem predavanju v Belgradu, da je smotreno vodeno združni-

tarske novele«. Knjiga je vsebinsko tako svojstvena ter zajeta iz najbolj izrazitega proletarskega življenja, da je po pravici umetniški izraz najmočnejših in najbolj tvornih plasti človeštva: proletariata. — Knjigo bi moral imeti in čitati vsak proletarec: Da mu zavzveni v težkih urah življenja kot močna pesem vselega upanja, vere, optimizma v boljšo bodočnost. — Knjigo dobe člani Krekove knjižnice, ki plačujejo redno mesečnih 4 Din, kot prvo v letošnjem letu izmed obljubljenih treh. Ker je knjigarniška cena znatno višja (24 dinarjev), naj takoj vsakdo, ki mu je za lepo knjigo in prosep delavske misli, pristopi kot član ter vplača prispevek od januarja dalje! — Obrnite se za propekt na »Krekovo knjižnico«, Delavska zbornica, Ljubljana.

Po prvem aprilu bo prejel knjigo »Proletarske novele« samo tisti po članski ceni članov »Krekove knjižnice«, ki bo plačal takoj vsaj polletno naročnino (mesečno 4 Din). Zato pristopi še prej, da boš lažje mesečno odplačeval članarino! (Naslov: Krekova knjižnica, Ljubljana, Delavska zbornica.)

Vsak zaveden naš tovariš in naša tovarišica mora biti član »Krekove knjižnice«

štvo bolj nevarno današnjemu gospodarstvom redom kakor komunizem.

Delavci vsi v našo delavsko zadrugo, tam je nas vseh bodočnost, kateri z žuljavimi rokami služimo svoj vsakdanji kruh. Vsem, ki rovarijo proti nam in naši zadrugi, odgovorimo z delom, da bomo dokazali vsem, da je danes delavstvo že zmoglo samostojnega življenja in večjega upoštevanja vredno na javni pozornici kakor si to nekateri domišljajo.

Delavstvo, strni svoje vrste, organiziraj se in delaj. V tem je tvoja rešitev.

Papirniško delavstvo in Jože Gostinčar.

Dev. Mar. v Polju, 19. marca.

Ne bilo bi prav, ako bi se tukajšnje delavstvo še posebno ne spomnilo jubilaranta tov. Jožeta Gostinčarja. Letos obhaja tukajšnje vevško delavstvo tudi svoj jubilej, ki je v najtesnejši zvezi z današnjim jubilarantom. Letos poteče 35 let, odkar nam je blagopokojni dr. Jan. Ev. Krek s svojim najboljšim pomočnikom Gostinčarjem (l. 1895.) ustanovil »Delavsko podporno društvo« ter kmalu nato »Konsumno društvo«. Od tedaj sledi nepretrgana veriga pohodov tov. Gostinčarja med papirniško delavstvo v Vevčah in Medvodah. Nešteto krat je govoril na naših shodih. Še je nekaj naših prvih članov in se dobro spominjajo takratnega dela jubilarantovega in takratnih bojev. Delavstvo takrat ni imelo govornikov. Krek, Gostinčar, Moškerc so bili redni govorniki na naših shodih. Vabili smo jih tudi na socialnodemokratske shode in jih skoro vedno prevzeli. (Na nekem takem shodu na Fužinah leta 1907. je »tekla kri« naših članic.)

Radi smo na vabilo Gostinčarja zahajali na takratne ustanovne zbornice delavskih organizacij, kakor v Medvode, na Jesenice, v Kropo itd., kjer je po navadi pokojni naš Jeriha pozdravil shod v našem imenu. Starejši člani se teh izletov z veseljem spominjajo.

Največ hvale je dolžno papirniško delavstvo Gostinčarju za l. 1907/08. Ju-

bilant je prvi uvidel, da so takratne »Leikam Josefthal«-papirnice v Avstriji zelo močna in organizirana akcijska družba, kateri nasproti je treba postaviti močno organizacijo delavstva. Sestavljen nam je pravila »Krk. strok. organizacije papirn. delavstva v Vevčah« (menda prvo naše strok. društvo med Slovenci), ki je raztezala svoj delokrog v vse avstrijske dežele. V kratkem smo imeli plačilnico v Medvodah, v Podgori pri Gorici, v Radečah in Gratweinu pri Gradcu. Nato se je začel mezdni boj z nemško družbo, in štrajk v l. 1908., katerega je vodil z Dunaja poslanec Gostinčar ter uspešno nastopal v parlamentu za vevško delavstvo. V rokah imam pismo blagopok. dr. Kreka iz leta 1907., kjer smo ga prosili kot govornika za naš shod. Dr. Krek, do smrti izmučen, se je pripravljal na oddih. Da pa naša stvar ne bi trpela, je brzojavil Gostinčarju na Dunaj in v nedeljo na shodu je v naše veliko veselje govoril Gostinčar. Taka je bila skrb in ljubezen današnjega jubilaranta do papirničarjev. Kako je bil priljubljen in je nas ljubil, naj svedoči tole: Pri neki seji naše organizacije l. 1907. smo se z Gostinčarjem pobratili. Da je bolj držalo, je dal vsakemu eno viržinko. Pisec tega članka je imel tedaj dobrih 17 let in se izgovarjal, da ne kaže tikati starejše osebe, a Jože mu je stisnil roko in v usta viržinko. Brez današnjega jubilaranta in pok. dr. Kreka bi ne imeli v Vevčah ene najstarejših strokovnih organizacij. Zavedamo se, da smo premalo cenili ta dva moža. Gostinčar bo živel v neizbrisnem spominu med našim delavstvom. Vse delavstvo mu kliče k njegovemu sedemdesetletnemu jubileju: Bog Te živi!

K.

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 1 čevljarju, 4 hlapcem, 2 delavcem, 1 pohištvemu mizarju, 2 dežnikarjema, 1 vrtnarju, 9 krojačem, 1 sedlarju, 1 opekarstvu mojstru, 1 pletarskemu mojstru, 4 žagarjem, 6 zidarjem, 1 brivcu, 1 oglarju, 1 kamnoseku, 1 strojnemu mizarju, 12 vajencem. — 4 kmečkim de-

Najnovjša zaloga šivalnih strojev, koles, gramofonov, velika izbira gramofonskih plošč (slovenske pesmi, kupleti, koncerti ter plesi itd.). — Cene nizke!

Na obroke!

klam, 2 služkinjam, 1 sobarici, 1 postrežnici, 1 natakarici, 1 šivilji slamnikov, 1 modistinji, 1 zaščitni sestri, 1 otroški vrtnarici, 2 vajenkama.

Celje. Delo je na razpolago: 6 poljskim delavcem, 3 oglarjem, 15 gozdničnim delavcem, 1 sadjarju, 20 konjskim hlapcem, 7 hlapcem za govejo živino, 3 majerjem kravarjem, 1 majerju žrebčarju, 9 rudarjem, 1 vrtnarju, 1 vrt. delacu, 1 pečarju, 1 opekar. mojstru, 2 kovačema, 1 stavb. ključavničarju, 1 kotlarju, 2 gateristoma, 1 cirkularetu, 2 lesostrugarjema, 1 usnarju, 3 tkalcem, 3 krojačem, 1 krojaču šabloneju, 1 mesarju, 1 mlinarju, 1 peku, 2 raznašalcema peciva, 3 tesarjem, 6 zidarjem, 22 vajencem. — Ženskam: 1 poljski delavki, 2 kmečkima varuškam, 3 kmečkim gospodinjam, 3 kmečkim deklam, 10 tkalkam, 1 šivilji perila, 1 likarici, 2 gospodinjam, 9 kuharicam, 10 služkinjam, 1 sobarici, 2 varuškam, 2 vajenkama.

Čez hribe in doline

Javornik. V nedeljo 30. marca t. l. bomo ponovili igro »Godčeva pesem«, narodno igro s petjem v petih dejanjih. Igra se prične točno ob pol 4 popoldne, tako da jo morejo posetiti tudi okoličani, ker so zveze z vlaki ugodne. Pridite vsi, ki se zanimate za lepe predstave. Čisti dobiček je namenjen za podporo bolnim članom strokovne skupine kovinarjev na Javorniku.

Doma in po svetu.

Rudarski dom v Belgradu bo zgradila tamkajšnja bratovska skladnica. Načrte je že predložila v odobritev ministrstvu.

Novi nemški poslanik v Belgradu bo sedanji nemški poslanik v Kodanju von Hassel.

CENTRA JESENICE

Kralja Petra cesta šte. 198

Radi macedonskih atentatov so nastopile Anglija in Francija pri bolgarski vladi z zahtevo, da podvzame vse mere, da se prepreči nadaljnje delovanje macedonskih komitov.

Londonska razorožitvena konferenca se je z odhodom francoskih delegatov razbila. Francija in Italija se hočeta sporazumeti sami. Italijani in Angleži predlagajo večmesečno odgoditev konference.

General Primo de Rivera je v Parizu umrl. Zdi se, da ni mogel preboleti padca svojega režima. Ob priliki njegovega pogreba so bile v Madridu velike monarhistične demonstracije.

Grčija proslavlja te dni 100 letnico svoje neodvisnosti.

Gandhi je na pohodu skozi Indijo. Po vseh krajih poziva Indijce na pasiven odpor proti angleški vladi. Pričakujejo, da bodo Gandhija aretirali.

Nemški parlament je sprejel Youngov načrt in pogodbo s Poljsko. Predsednik republike je svoj podpis pogodb obrazil z obširnimi oklicem na narod.

Razno.

Občni zbor Prve delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 6. aprila 1930 ob 9 dopoldne v pisarniških prostorih na Miklošičevi cesti 22 s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti. Ako bi občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje istotam z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih članov. — Načelstvo.

GRAMOFONI! **KOLO!**
Vse kar rabite, kupite dobro in po ceni v trgovini z mešanim blagom

**RADOSLAV
DOLINAR**
Jesenice
(letna nagrada popust 5%).

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l' Ermite:

14

Kako sem ubila svojega otroka

Bila je prav lepa kodrolasa Italijanka. Ročno se je zavijala na konja, skakala s trapeca na trapec in se zvijala skozi papirnate obroče; razen tega je bila tudi izvrstna plesalka.

Copinaudja pa ni bilo nikjer videti, tudi tedaj ne, ko je bel Valentinin konjiček ves penast s španskim korakom odhajal nazaj v stajo.

Copinaud mora biti še dlje.

Saj je rekel oni deček, ki je Dominiku vse povedal, da ga bo zjutraj laže našel.

In glej, nekega jutra opazi Dominik navsezgodaj — sicer ni imel navade tako rano vstajati in je bilo že to nekaj vredno, da je bil danes že pokonci — na Batignolskem nasipu revnega bledega dečka upalih oči, ki je v obcestnem jarku verno pral vsakovrstno posodje iz cirkuške kuhinje; oblečen je bil v škotski telovnik in rumene hlače.

O ljubezen, ljubezen!

Dečku se je poznalo, da je že dosti prestal, in tudi upanje menda ni bilo več posebno trdno.

Dominik ga potreplje po rami.

Copinaudja pograbi jeza in togota in srepo pogleda Dominika.

»Kaj pa hoče ta gospod od mene?« si misli sam pri sebi.

Toda kmalu ga je minila nevolja, ko je pomislil, da bi zdaj mesto tega gospoda lahko staa pred njim oče s palico v roki in bi mu z njo in še s kakšno klofuto pokazal pot domov. Dominik pa ga je le prijazno gledal s svojimi dobrimi očmi, iz katerih je odsevalo samo odpuščanje.

Dominiku je bilo vse dobro znano, ker so mu že dečki stvar dosti raztolmačili; zato je bil pogovor zelo kratek: treba je bilo samo prepričati Copinaudja, ki je že tudi sam nekoliko spoznal, da so njegove nade čisto prazne. Nikar naj ne sanja, da je vsak tako brez glave kakor on! Kaj je le mislil, ko je pobegnul z doma? Ima komaj pet-

najst let, čez pet let ga čaka vojaščina, v žepu pa nima niti prebitega in tudi zdrav ni bogvekaj kljub svojim krepkim mišicam. Nima nikakega zasluzka, pa upa, da si bo pridobil naklonjenost Valentine, ki celo leto nastopa po vseh sejnih! Ali pa, da bi postala kdaj celo njegova zaročenka in žena!

Pamet, pamet, mladenič!

Copinaud, katerega je rabil Herkules, lastnik cirkusa, za najnižje opravke, ni imel drugega navora kakor strah pred očetovimi batinami, katerih se je nadejal v obilni meri. Dominik se je ponudil za posrednika in se odpravil po kottanjskih ulicah in umazanih stopnicah na Montmartre. Stopil je k čevljarju in naročil lovske čevlje, da ga spravi v dobro voljo. Prijazno sta se pogovarjala in h koncu je Dominik napeljal pomenek na njegovega sina, ki je zašel v strašno stisko in ga ne smejo pustiti, da se fantič ne zgubi popolnoma.

Konec je bil, da je Dominik drugo jutro privedel Copinaudja vsega skrušenega in skesanega ne samo domov, marveč tudi v patronaž, kjer ga je sprejel župnik kakor dober pastir izgubljeno ovco.

Župnik Firmin se je potem še dolgo menil z Dominikom in mu čestital na uspehu. Pri odhodu pa ga je celo objel, rekoč:

»Ti si moj sin, da! Kar ponosen sem nate, in če boš tako nadaljeval, sem prepričan, da boš še marsikaj doživel in tudi napravil... Koliko dobrega lahko storiš!... In kako srečen je človek, kadar stori kako dobro delo!«

Dominik je zapustil patronaž sicer nekoliko pozneje kot je nameraval, vendar je čutil v sebi neko izredno zadovoljstvo.

Oni župnikov poljub se mu je zdel kakor poljub, ko je nekdanji star vitez poljubil mladega plemiča. Toda ta poljub ni bil znamenje, da sme sedaj sukati meč in ubijati. Nasprotno, to je bilo znamenje, da naj drugim deli življenje in sicer življenje v izobilju po Učenikovem zgledu.

Dominik se je počasi vračal z Montmartrea po ozkih ulicah in čutil, kakor da ga oklepa vsa telesna in duševna revščina ondotnih prebivalcev... V Garreauevi ulici so se pretepali fantiči, v Ragnanovi pa so se kregale ženske. Po ulici des Abesses so se sprehajali izmognani in revni igralci,

našminkana padla dekleta pa so se prerivala sredi množice, ki je vrvela med neštevilnimi vozili po Lepicovi ulici.

Oj, koliko dobrega bi bilo treba tukaj storiti! Kako strahovito je zarasel plevel Očetovo polje!... Sicer je res žalosten pogled na to polje, vendar, koliko bi našel na njem še stremljenja za vzori, koliko zares plemenitih src in koliko pravega kesanja!

Kako blagoslovljene so noge onih, ki gredo na to polje!... Sicer je res žalosten pogled na to polje, vendar, koliko bi našel na njem še stremljenja za vzori, koliko zares plemenitih src in koliko pravega kesanja!

Kako blagoslovljene so noge onih, ki gredo na to polje, da oznanjajo mir in prinašajo blagovest resnice!

Take resne misli so se kupičile v duši Dominiku, ki je bil globoko ganjen in so se mu zamislile množice. Zdelo se mu je, da vedno bliže prihaja božji klic, ki postaja zmerom glasnejši in se mu ne more ubraniti...

Nenadoma se spomni, da je mati ravno tega dne povabila nekaj prijateljev na večerjo in da na vsak način računa, da jih bo tudi on sprejemal v salonu.

Pospesil je korake in hitel proti trgu Pigalle, a nikjer ni bilo nobenega avtomobila. Spustil se je v tek po ulici des Martyrs, kjer je na koncu poslednjic vendar zapazil prost avtomobil in obljubil šoferju bogato nagrado.

Toda navzlic vsemu prizadevanju je prišel prepozno, in ko je stopil iz dvigala, ga je mati zelo nejevoljna že pričakovala na hodniku.

»Kako to, da prihajaš tako kesno? Sest gostov je že v salonu, pa jih moram sama sprejemati! Saj sem ti vendar naročila!«

Dominik pa potegne mater v majhno sobico, kjer je uječ ravno končaval s čitanjem borznih poročil. Ves vesel nad velikim delom, ki ga je izvršil, ji je v pretrganih stavkih na kratko povedal zgodbo o slovečem Copinaudju.

Pravil je o Valentinu, o belem konju in o Herkulesovem cirkusu, o čevljarju, ki je pričakoval dečka s korobačem, in kako jih je zopet spravil, zlasti pa — to se razume! — zlasti pa, kako veselo mu je čestital župnik Firmin.